

ОСОБЛИВОСТІ ФОНЕТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІКОНІЧНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОКАНАДСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ)

Просяннікова Я.М. (м. Херсон)

В поетичному тексті найбільш повно та найвиразніше проявляються зображальні можливості мови. Поети свідомо та/або підсвідомо намагаються використовувати всі наявні ресурси мови для глибокого впливу на почуттєво-емоційний стан адресата під час читання (сприймання) поетичного тексту (повідомлення адресанта) і врахування змістовності звукової оболонки слова (його іконічності) надає творцям вербального мистецтва необмежені можливості.

Під іконічністю знака розуміють власне відповідність його значення та зовнішньої форми, зображувальність, його здатність моделювати означуване. В області фонетики іконічність знака спостерігається у звуконаслідуванні (ономатопея, анафонія). Але за твердженням Л.В. Зубової, поняття іконічності мовного знаку на фонетичному рівні значно ширше за поняття звуконаслідування [4, с. 20], адже звучання слова може “викликати у більшості людей або у деяких осіб певні уявлення” [2, с. 70] про велике і маленьке, світле і темне, швидке і повільне, округле і не округле. В цьому випадку правомірно розрізняти звуконаслідування та звукосимволізм. Під звуконаслідуванням розуміють використання слів, звукова оболонка яких відповідає звуковим особливостям предметам і явищам, що ними експлікуються у мовній тканині [6]. Звукосимволізм реалізується в словах “фонетично (примарно) мотивованих незвуком” [1, с. 176], іншими словами мотивований зв’язок між планом вираження і планом змісту базується на незвуковій (неакустичній) характеристиці предмета позамовної дійсності, денотата [3].

Для унаочнення наведемо приклад реалізації принципу іконічності, а точніше його підвиду звукосимволізму. Ідеєю протиставлення “великого” і “малого” просякнутий фрагмент вірша Ч. Робертса “The Great and Little Weavers” (“Великі і малі ткалі”): *The **g**reat **and** the **l**ittle weavers, / They **n**either **r**est **n**or **s**leep./They work **i**n the height **and** the **g**lory, / They toil **i**n the **d**ark **and** the **d**eep.*

Антонімія понять підтримується на фонетичному рівні аллітерацією приголосних з відповідним значенням. Згідно з проведеними дослідженнями було встановлено, що при символізації поняття “великий” використовуються приголосні [b], [g], [d], [dʒ], [r], [k], а при відтворенні значення “малий” на фонетичному рівні адресанти (мовці) підсвідомо оперують приголосними [l], [m], [n], [p], [s], [ʃ] [5, с. 57].

В наведеному прикладі частотність використання “великих” (виділені напівжирним) і “малих” (підкреслені) приголосних майже однакова, що свідчить про паритетність існування протилежностей у тканині твору.

Отже, іконічність на фонетичному рівні реалізується не лише в мовних одиницях звуконаслідування, а й шляхом фонетичного символізму, що дає можливість для більш глибокого розуміння смислу поетичного тексту.

Література

1. Воронин С.В. Основы фоносемантики / Станислав Васильевич Воронин. – Л.: Изд. Ленинград. ун-та, 1982. – 244с.
2. Воронин С.В. Фоносемантические идеи в зарубежном языкознании: Очерки и извлечения / Станислав Васильевич Воронин. – Л.: Изд. Ленинград. ун-та, 1990. – 200с.
3. Звукосимволизм. – Режим доступа: <http://jazykoznanie.ru/206/>. – Заголовок з титул. екрану.
4. Зубова Л.В. Язык поэзии Марины Цветаевой (Фонетика, словообразование, фразеология) / Л.В. Зубова. – СПб.: Издательство Санкт-Петербургского университета, 1999. - 232 с.
5. Левицкий В.В. Звукосимволизм в лингвистике и психолінгвистике / В.В. Левицкий // Филологические науки. – 1975. - №4(88). – С. 54-61
6. Справочник литературных терминов: Звукоподражание. – Режим доступа: <http://lit100.ru/text.php?t=080a/>. – Заголовок з титул. екрану.